

forma gòtica *HRAMP; d'on també l'it. *rampare* 'enfiar-se o arrossegar-se aferrant-se', i els nostres *rampí* i *rampegoll*, infra. El manlleu del fr., fet pel cast., es degué transmetre a través de l'oc occidental, per via del basc i de l'arag. antic, on tenim *calambria*, *-ambrio*,⁷ en el *Vidal Mayor* de mj. S XIII, i altres formes semblants com l'aragonès *garrampa* (Echo, BDC xxiv, 171 etc.).

DERIV : *Rampós Enrampar*. «al principi lo coll se m'adormia sobre 'l violí, quedant-me *enrampat*, y quan volia girar-lo m'havia de tornar en rodó com si tot jo fos d'una pessa», EmVilanova, *Del meu tros*, 195; *enrampament*

Rampí En el sentit de 'rascle, rasclat' van recollir-lo els diccs Lacav. etc., i ja el DTo 1647: «dental, rastellum, pecten», avui aquesta forma (a gran part del cat. occ., però, reemplaçada per *rampill*) és comuna a la major del territori de la llengua (BDC vi, 49; xix, 197), almenys del Princ i les Illes, i *AlcM* en cita un doc. val.-de 1449 i un de la *Rond d Rond*. val. del S XVIII, en és figurat «Y raig a raig, Alcides, de més a prop, sent ploure / palets que servirien per rodes de moli, / y bromereig y tràngol darrera seu remoure, / y estendre per garfir-los llurs brassos de *rampí*», *Ail* vi, 73d Ja l'anotà Coromines per tot l'Alt Emp «un ormeig del batre per recollir la palla escampada» (tant a Torroella, com a Llers, 1898) Els bosquerols de l'Alta Garrotxa em mostraven el *rampí*, junt amb la *picassa*, *burxa*, *podall* i *sàrria*, com una de les eines dels carboners de St. Aniol, 1962 (II, 562a38) Donen *rampins* a Mall com a «cercapous» (Moll, AORBB III, infra), «rastrillo», i a Menorca el prenen en el sentit figurat de persona irritable: «en gafar s'assunto de ses dones --- que són brutes, putifeines --- maleites, malgènts, *rampins* ---», Camps Merc. (Folkl Men)

Lluny de ser només català, retrobem aquest derivat a Itàlia, no estrany a la llengua comuna, i ben viu almenys en regions: «*rampí*: uncino, gancio; *rampella*: manico dell' erpice», «*rampāl*. rampicone da afferrare il ghiaccio», «*rampō*: rampicone» (Salvioni, *Dial ci di Milano*, 272) I hi ha algun testimoni occità de *rampin* 'ganxo', avui a Niça (TdF), i ja en un text medieval d'allí mateix (PSW vii, 120).

Com que hi ha la variant *rampill*, *AlcM* llança a la lleugera un judici òbviamnt impossible: *-i* en aquest mot seria pron. dialectal en lloc de *-it*, supòsit desmentit rotundament no sols per les formes it. i oc. en *-in(o)*, sinó també per les de Val, Alt Emp. etc., i altres parlars on no hi ha hagut mai *-yl-* > y És clar que també la descarten els freqüents testimonis de les accepcions navals del mot, on abunden plurals en *-ins*; així com els derivats *rampinar* etc. *Rampill* té gran extensió en cat. occidental: *rampil*, per on arriba al Pirineu en tota l'amplada: hi té també el sentit «triangle de fusta i cordill que es posa subjecte a la dalla, perquè ajaci o ajegui l'herba en l'acte de dallar», que he vist a Andorra, Boí i Vall d'Aran (Soldeu, 1952, Llesp, 1953, aranès baix i central, 1924 ---); però en altres punts aranesos ho vaig anotar com a nom del rascle o rasclat de segador i dallaire, i per tant no hem

de dubtar que és això últim a la major part del català occidental, com diu *AlcM* És clar que *rampill* és degut a la contaminació de l'històric i dominant *rampí* pel seu sinònim *rastell*

D'on el verb *rampillar*, forma corresponent a *rampinar* en el mateix territori (aran. *rampilá* «passar el rasclat», a St. Joan de Toran i Montcorbau, 1924-5). *Rampinar* és, però, la forma comuna en cat, i ja registrada per Lacav.; d'aquí sembla ús figurat *rampinar*, que Grieria recollia a StHISacalm (BDLC vii, 145) com una de les veus dels cavalls, semblant al *sayunar*, si bé aquí hi ha d'haver almenys contaminació amb *rebinar*/*renillar* etc.

En tot cas el sentit corrent i conegut és l'altre, d'on *rampinada* [Lacav.]; i **rampinadura*, que Coromines s'anotava a Torroella de Fluvià per a «les poques palles que es recullen amb el *rampí*» i «figuradament la part despreciable que sobra d'una cosa» (1898), a punt d'escriure en el seu llibre «des del pobre obrer, que no's cuidava més que de viure i treballar, fins al vago inconscient que menjava *rampinadura*, i dormia quasi sempre a la serena»; «tots aquells no eren *rampinadures* de presó, sinó gent treballadora, trasplantada allí pel bon cop d'ull de la Justícia», *Presons Imag*, 169, 164 I un adj derivat val: «era esta doneta, com tunc dit, una pintura, però atan *rampina* y carocera que per tres y no res girava la casaca» en la *Rond de Rond* val del S XVIII; i Enric Valor defineix «dit de dona jove, endreçada i viva»

Quant a la variant *rampillar*, d'aquesta sembla venir eiv. *remplada* «refilón» (PzCabr.); també a Menorca. «L'Antic berenava de pa y formatge --- un moment que cavilava, es posà ses mans darrera s'esquena, y un ca, de *remplada*, li prengué es pa», mall. de *rampellada* 'd'esquitllentes' (BDLC x, 482). No sense alguna contaminació de *rampell*.

Rampí, d'altra banda, va tenir ús freqüent a l'Edat Mitjana i segles baixos, com a nom d'una petita nau de presa, algun cop anomenada com de cabotatge, però més sovint armada per a combat o cors: «lo Sr. Bisbe de Maylorca beneyí 5 galees armades e dues galiotes e dos *rampins* e una barca armades, les quals deven anar contra moros» a 1392 (DAG.); «com un co<s> sari fos pres e portat davant Alexandre, e lo dit Alexandre lo interrogàs per què així anugave la mar, respòs --- que per aquella rahó --- per la qual tu --- anuges tot lo món; mas per so com yo ho fas ab un petit *rampí*, só appellat ladre, e --- tu ho fas ab gran navili, est dit emperador», *Breviloqui* de J. de Galès (NCL., p. 25), «per un *rampí* vengut ara de Barberia --- són estades portades --- letres del dit estol» a. 1398 (Rubio Vela, *Epist Val Med*, 83 5).

DAG n'aplega altres set cites de 1390 a la fi del segle xv; *AlcM* n'hi afegeix encara alguna, i hi confon *rampí* d'un doc. barceloní com a nom d'una eina de combat naval (DAG., § 3), que és el que devia servir de base per al nom del vaixell. *Rampinet* (nau [Sóller, 1399])

El verb *rampar* 'reptar, arrossegar-se' ha estat tardà i sempre impopular i poc important en la nostra llen-